

Abstrakt

Cílem této práce je zabývat se analýzou pojmu občanskoprávní odpovědnosti, a to zejména z pohledu jednotlivých předpokladů, které ve svém souhrnu právě ke vzniku odpovědnosti vedou, a to v rámci zvoleného tématu, tedy pokud jde o občanskoprávní odpovědnost za újmu.

Text je rozdělen do devíti částí, včetně úvodu a závěru. V úvodu je vymezen předmět práce. V první části najdou čtenáři rozbor pojmu odpovědnosti z pohledu dosavadních teoretických koncepčních náhledů s tím, že na konci je prezentován vlastní názor autora, jakož i pohled zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, v účinném znění (dále též jen „občanský zákoník“).

V následující části je blíže představena problematika předpokladů vzniku odpovědnosti za újmu s tím, že následně jsou analyzovány jednotlivé soubory předpokladů, které v komplexu vedou ke vzniku odpovědnosti. Tyto nazývám systémy odpovědnosti, když konkrétně jde o variantu odpovědnosti objektivní a odpovědnosti subjektivní. Objektivní odpovědnosti je v rámci této části věnována zvláštní kapitola. Vzhledem k tomu, že pro zvolené téma je klíčová i otázka rozdělení druhů občanskoprávní odpovědnosti, zejména pokud jde o dělení na odpovědnost za vady, za újmu, za prodlení apod., je i tato otázka předmětem zkoumání této části práce, a to v samostatné kapitole.

Další části jsou zaměřeny na jednotlivé předpoklady vzniku odpovědnosti za újmu, konkrétně na porušení právní povinnosti a relevantní škodní událost, újmu, příčinnou souvislost a konečně zavinění, jakožto předpoklad typický pro subjektivní odpovědnost, tedy odpovědnost za zavinění.

Část třetí se věnuje protiprávnosti a relevantním škodním událostem, kdy je řešena zejména problematika porušení právní povinnosti, včetně porušení dobrých mravů a standardu péče, jakož i právně relevantních škodních událostí v některých případech objektivní odpovědnosti.

Újma je předmětem zájmu části čtvrté, která podává definici újmy a dále se zabývá jednotlivými formami a kategoriemi újmy. Jde zvláště o majetkovou a nemajetkovou újmu, jakož i o jednotlivé druhy majetkové újmy, tedy škody. Zmíněny jsou i některé specifické problémy, např. otázky tzv. „prosté ekonomické škody“, nebo přímých a následných škod.

Velmi zajímavou problematikou se pak zabývá část pátá. Jedná se o problematiku příčinné souvislosti jako právně relevantního vztahu mezi protiprávním jednáním, případně relevantní škodní událostí, a újmou jako následkem těchto příčin.

V rámci pojednání o zavinění se práce v části šesté zabývá pojmem zavinění, jednotlivými formami a stupni zavinění, jakož i způsobilostí k protiprávním jednáním, jakožto způsobilostí k zavinění. Poslední dvě kapitoly této části řeší otázku odpovědnosti za náhodu (*casus mixtus*) a presumpci zavinění.

Část sedmá je zaměřena na zkoumání předpokladů vzniku odpovědnosti za újmu v občanském zákoníku. Úvodem se podává zejména srovnání pojetí předpokladů vzniku odpovědnosti za újmu v občanském zákoníku a v právních úpravách předcházejících. Následně je podrobně analyzována právní úprava občanského zákoníku v jednotlivých odpovědnostních skutkových podstatách, tedy pokud jde o deliktní odpovědnost a její dvě základní skutkové podstaty spočívající v porušení dobrých mravů a zákona, a dále pokud jde o porušení smluvní povinnosti.

Závěr shrnuje výsledky výzkumu, který byl proveden ve výše zmíněných částech, přičemž zároveň přináší srovnání obsahu předpokladů vzniku odpovědnosti za újmu v rámci deliktní odpovědnosti na straně jedné a závazkové odpovědnosti na straně druhé.

Klíčová slova: odpovědnost, újma, občanský zákoník